

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli 9 mars 1931 kl. 11 f. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 7, i anledning av väckt motion om trance-seansers undantagande från bestämmelserna i förordningen angående offentliga föreställningar i hypnotism eller därmed likartade experiment.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 154, har herr *Hellberg* hemställt om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om ett förtydligande tillägg i nämnda förordning så att trance-seanser undantagas från dessa bestämmelser.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 153, har samme motionär hemställt, att 22 kap. 15 § strafflagen måtte upphävas. Sistnämnda motion har hänvisats till första lagutskottet, som i avgivet utlåtande nr 13, hemställt, att densamma icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. På sätt nedan närmare omförmäles hava de i ovannämnda motioner nr 153 och 154 berörda spörsmålen visst samband med varandra.

Utskottet vill inledningsvis erinra därom, att förordningen den 26 maj 1916 angående offentliga föreställningar i hypnotism eller därmed likartade experiment tillkommit på initiativ av riksdagens justitieombudsman. Hos denne hade en klagande, som av vederbörande magistrat vägrats hålla föreläsning och uppvisning i »hypnotism och magnetism», anhållit om vidtagande av de åtgärder, vartill sakens beskaffenhet kunde föranleda. Justitieombudsmannen inhämtade yttrande i ämnet från medicinalstyrelsen, som under framhållande av att det vore i hög grad önskligt, att för vissa fall föreställningar av ovan nämnda art, liksom övriga liknande föreställningar, med hänsyn till de vådor de utgjorde för folkhälsan och i betraktande av de kriminella möjligheter de innebure, kunde förhindras, ifrågasatte vidtagande av åtgärder i sådant syfte.

I justitieombudsmannens till Kungl. Maj:t avgivna skrivelse i ämnet framhölls, att, då det syntes vara otvivelaktigt, att icke 13 § i ordningsstadgan för rikets städer lämnade myndigheterna den rätt till förhindrande av offentliga

Utskottet.

föreställningar i hypnotism, som medicinalstyrelsen ansåge vara för vissa fall nödvändig, och då ej heller gällande stadganden i fråga om hälsovården syntes vara tillräckliga för ändamålet, en ny allmän stadga i ämnet torde vara av behovet påkallad.

I ärendet avgåvos härefter yttranden av medicinalstyrelsen, överståthållarämbetet och länsstyrelserna. Medicinalstyrelsens utlåtande utmynnade i en hemställan, att Kungl. Maj:t måtte utfärda sådana bestämmelser, att polismyndighet erhöles befogenhet att utfärda förbud för sådan offentlig föreställning, som åsyftade experiment med hypnotism och därmed närbesläktade företeelser och som utan vetenskapligt syfte gaves av person, vilkens kompetens i dessa ämnen saknade tillfredsställande vitsord och därför med skäl kunde dragas i tvivelsmål. Överståthållarämbetet och samliga länsstyrelser förordade jämväl författningsföreskrifter i av medicinalstyrelsen föreslaget syfte. I åtskilliga av de angivna yttrandena förordades, att medicinalstyrelsen eller annan medicinsk auktoritet skulle äga pröva vederbörandes kompetens att för allmänheten förevisa hypnotiska experiment.

Av de i saken hörda myndigheternas yttranden synes framgå, att deras tillstyrkanden av författningsföreskrifter i ämnet närmast avsett offentliga föreställningar i hypnotism. Författningen avser dock, i likhet med vad medicinalstyrelsen föreslagit, även »därmed likartade experiment». Enligt vad motionären uppgiver har i anledning härav den praxis utbildat sig, att vederbörande myndigheter tillämpa författningen även å offentliga möten med experiment i clairvoyance under trancetillstånd. Även för dylika föreställningars hållande skulle således fordras av medicinalstyrelsen utfärdat intyg, att styrelsen anser föreställningen kunna utan våda tillåtas.

Det synes vara motionärens uppfattning, att den praxis, som sålunda säges vara gängse, skulle verka hämmande för fria experiment rörande de vid trancetillstånd förekommande fenomenen. Utskottet kan emellertid icke finna, att ett tillämpande av författningen jämväl å offentliga föreställningar med experiment i clairvoyance behöver få någon menlig inverkan för ett vetenskapligt eller eljest vederhäftigt experimenterande på detta område. Det torde nämligen kunna förutsättas, att medicinalstyrelsen är väl kompetent att bedöma, huruvida en dylik föreställning kan utan våda tillåtas. I medicinalstyrelsens befattning med ifrågavarande ärenden torde jämväl ligga en garanti för att personer, som icke äga förutsättningar att anordna och utföra experiment i clairvoyance, förhindras att i förvärvssyfte utnyttja allmänhetens intresse för mer eller mindre hemlighetsfulla företeelser.

Utskottet vill vidare erinra därom, att även om genom förtydligande av författningens bestämmelser offentliga experiment i clairvoyance bleve undantagna från författningens tillämplighetsområde, clairvoyancen i vissa fall kan såsom spådom straffbeläggas enligt stadgandena i 22 kap. 15 § strafflagen. Ett förtydligande av författningens föreskrifter i nyss angivna syfte har således sammanhang med den av samme motionär väckta frågan om upphävande av nyssnämnda lagrum. Såsom ovan nämnts, har första lagutskottet emellertid avstyrkt motionen härom.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 6 mars 1931.

På utskottets vägnar:

RUBEN WAGNSSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Wagnsson, Tamm, Boberg, Carlsson, Olof, Andersson, Per, Johansson, Karl A., Nylander* och *Björck*.
